

Verhaal Kerstnacht 2011: Nacht van de hoop!

door Ds. Betty Gras,

N.a.v. het gedicht: De kleine hoop van Charles Peguy(1912)
(te vinden onderaan, na het verhaal)

Eén van de herders blikt terug op zijn reis naar de stal en het Kind...

“Het was stil, heel stil,
die eerste morgen na onze nachtelijke reis naar de stal in Bethlehem.
Zo luid zingend en lovend als we ’s nachts nog waren terug gekeerd,
Zo rustig waren we bij het gloren van de volgende dag.
En dat is natuurlijk niets voor ons.
Wij, herders, staan bekend om ons stoere praat, om onze hardheid,
maar ineens waren we als verlegen schooljongens tegenover elkaar.
We schuifelden wat langs elkaar heen,
we verzorgden de schapen,
en we spraken wat over koetjes en kalfjes en schaapjes en lammetjes,
maar niemand durfde te beginnen
over wat ons eigenlijk natuurlijk allemaal bezighield...
namelijk wat ons was overkomen in de nacht!
Want, ja...wat was ons eigenlijk overkomen in de nacht?

Het was begonnen als een nacht als alle andere,
mooi rustig weer en een heldere sterrenhemel.
De schapen lagen tevreden te rusten,
wij zaten wat te praten rond het vuur.
Toen was er plotseling licht, een engel,
wat zeg ik, een heel koor aan engelen
en woorden over een redder, een Messias,
een kind dat grote vreugde zou brengen
en vrede op aarde voor alle mensen.
Het klonk alsof er een hemels lied de stille nacht vervulde...
Een lied dat nog lang bleef nazingen in onszelf,
ook toen het al lang weer donker was geworden.

Ik weet niet wie het voorstelde,
het was David, geloof ik,
maar we moesten op zoek gaan naar dat kind,
waarover gesproken werd, zei hij,

we moesten naar die stal, naar Bethlehem,
en in die nacht klonk ons dat volkomen logisch in de oren,
normaal kost het ons nogal wat tijd om eens te worden,
we doen graag allemaal ons eigen zegje,
maar hier waren we meteen over uit...
natuurlijk moesten we naar die stal,
naar dat kind,
En dus gingen we...

Misschien waren we daarom wel zo stil de volgende ochtend,
want waren we nu eigenlijk voor stelletje herders?
In het holst van de nacht, in het uur van de wolf
hadden we onze schapen zomaar achtergelaten,
iets wat een echte herder nooit, maar dan ook nooit mag doen,
dat weet zelfs een kind,
maar nee,
wij waren zonder aarzelen op weg gegaan
omdat we engelen hadden gezien...

Ik moet wel zeggen,
het leek alsof een beschermengel op onze schapen had gepast,
want wonder boven wonder was er niets met hun gebeurd.
Maar toen het ochtend werd,
durfd en we elkaar nauwelijks aan te kijken.
Misschien schaamden we ons ook wel.
Wij, herders, stoere mannen,
die zich nooit laten weggagen van hun kudde,
wij waren hals over de kop ervandoor gegaan
omdat we ze hadden zien vliegen....
Toen de nieuwe dag begon, leek dat ineens heel dwaas.

Wat hadden we nu eigenlijk verwacht daar te zien in de stal?
Waar hadden we eigenlijk op gehoopt?
Door de woorden van de engelen leek het even hemel op aarde,
maar in die stal...
in die stal...
ja daar was het precies zoals de engel gezegd had,
een kind gewikkeld in doeken, liggend in een voederbak,
niet meer en niet minder,
een prachtig kind, hoor, daar niet van,
nieuwgeboren leven is altijd weer een wonder,
maar ja...een doodgewoon kind.
Het leek wel of het niet met elkaar te rijmen was,
die grootse woorden van de engelen,

en dan zo'n klein kwetsbaar kind,
dat eigenlijk nog niets op eigen kracht kan
en zo volledig afhankelijk is van de zorg van anderen.
Zelfs lammetjes staan sneller op eigen benen,
dan wij mensen dat kunnen...
Moesten we van dit kind nu alles verwachten?
Moesten we al onze hoop op hem zetten?

Ik had op één of andere manier
iets spectaculairders verwacht daar in de stal.
Iets waardoor je onmiddellijk zou weten:
Hier is iets heel bijzonders gebeurd
en wij, eenvoudige herders, zijn de eerste die het weten.
Zelfs zijn ouders waren maar heel eenvoudige mensen,
niets bijzonders,
die vader stond er maar een beetje onhandig bij,
alsof het hem ook maar allemaal was overkomen...
en die moeder...die zei niet zoveel
ze luisterde alleen heel aandachtig naar onze woorden,
over wat er gezegd was over haar kind door de engelen.
Dus, de volgende dag begreep ik het niet zo goed van mezelf,
Die nachtelijke reis,
en ik weet zeker dat de anderen dat ook hadden,
ook al probeerden we net te doen alsof er niets aan de hand was.

Na een paar dagen ging het wat beter,
we kregen weer wat meer praatjes,
we waakten in de nacht bij de kudde
zonder nog een engel te zien
en we werden bijna weer zoals we voor die nacht waren.
Bijna...zeg ik...
want ergens bleef het me toch wel bezig houden,
wat er in die nacht gebeurd was
Maar ja,
wat viel er nog over te zeggen?
Wat het ook was geweest,
de wereld zag er nog net zo uit als voorheen,
alles ging z'n oude gangetje met dezelfde sores,
geen vrede op aarde, geen redder te bekennen,
niets en niemand was veranderd sinds die ene nacht...

Niemand...behalve één en dat was David.
David was een verlegen jongen
die als laatste bij onze groep gekomen was,

Prima herder, daar niet van,
maar nou niet één die overal vooraan stond,
ik kende hem eigenlijk niet zo goed,
had daar ook nooit zo mijn best voor gedaan,
maar het viel me op dat hij de enige was
die echt anders was geworden sinds die ene nacht...
Hij was de enige die niet stil was de volgende morgen,
maar vrolijk een deuntje aan het fluiten was...
als ik het me goed herinner leek het op het lied van de engelen.
David was ...hoe zal ik het zeggen...vrijmoediger, optimistischer
sinds die ene nacht,
Hij liet zich niet meer zo makkelijk uit het veld slaan.
Was er een schaap zoek,
hij bleef zoeken in het volste vertrouwen dat hij het terug zou vinden,
ook als wij allang de moed hadden opgegeven,
Was er grote dreiging om ons heen van wilde dieren,
hij leek zich op een of andere manier beschermd te voelen,
Ja zelfs de neerbuigende blikken van andere mensen naar ons herders,
omdat we nu niet zo'n goede reputatie hebben,
leken hem niet meer te deren.
Ja David, was de enige die echt veranderd was
sinds die ene nacht...

Dus, toen ik op een nacht naast hem zat om de wacht te houden
en alle anderen sliepen,
besloot ik hem eens te vragen naar die nacht,
misschien kon hij me uitleggen wat er was gebeurd,
en wat er toch met hem was gebeurd...

- David?
- Ja?
- Ik wil je iets vragen...
- Mmmh...
- Over die ene nacht...je weet wel, toen we dachten dat we engelen zagen, toen we naar dat kind zijn gaan kijken...
- Ja?
- Eehm...hoe kan het dat jij zo veranderd bent?

David keek me verwonderd aan.

- Ik? O, maar jij bent ook veranderd hoor, net zoals alle anderen trouwens.
- Hoe bedoel je? Ik ben helemaal niet veranderd...

- Dat komt omdat het nog moet groeien.
- Dat wat nog moet groeien?
- De hoop
- De hoop...David, waar heb je het over? Ik wilde het over jou hebben, niet over mezelf.
- De hoop die dit kind geboren kan laten worden in mensen.
- David, spreek geen onzin... ach, vergeet het ook maar, laat maar. Ik heb niets gezegd.
- Levi, wacht even, ik zal het je proberen uit te leggen, ik kan het zelf soms ook nog niet helemaal begrijpen.
Luister, net zoals jij, kon ik natuurlijk ook niet vergeten wat we die nacht hadden meegemaakt, ook ik bleef er maar over nadenken...
Wat was er nu veranderd sinds de geboorte van dit kind?
Was er wel iets veranderd?
Het leek van niet,
ja behalve dat jullie de eerste dagen zo stil waren,
maar dat was ook maar van korte duur,
verder leek alles weer hetzelfde...
Die hemel op aarde,
waar we even van droomden door die engelen,
leek verdwenen te zijn zodra het licht werd.
Toch?
- Ja
- Goed, dat kwam denk ik omdat we alles van boven verwachtten, omdat we hoopten dat God in één keer met dit kind de wereld mooier zou maken, menselijker, bevrijd van alle sores, dat wilden we zo graag horen in die woorden van die engelen en we hadden verwacht een soort supermens aan te treffen, niet een klein kwetsbaar kind....

Ik bleef maar nadenken over die woorden van de engel die tegen ons zei:
dit kind zal voor jullie een teken zijn...
een teken...
een teken verwijst naar iets,
een teken wijst ergens naar toe.
Maar waar naartoe?
Ik kon er eerst maar niet uit komen.
Totdat ik inderdaad merkte dat ik veranderd was,
sinds die ene nacht,
je had het goed gezien,

sinds die ene nacht was ik hoopvoller,
ik voelde meer vertrouwen,
tuurlijk, ik zag en zie de ellende van de wereld ook nog wel,
maar het was alsof die ellende niet meer het laatste woord had,
de hoop die er uitging van dit kind in de stal,
de hoop die er uitging van de woorden van de engelen,
die was sterker in mij.
En toen begreep ik ineens
waar het teken van dit kind naar verwees,
namelijk naar onszelf,
naar ons mensen rondom dit kind.

Dit kind van God in de kribbe
zal de wereld niet in één klap veranderen.
Zolang we daarop hopen, blijven we teleurgesteld,
in God en in onszelf.
Dit kind van God dat geboren is in die stal,
is het teken van Gods hoop
dat we overnieuw kunnen beginnen
met deze wereld, met onszelf, met elkaar,
het is het teken van Gods hoop dat niet het kwade,
maar alles wat goed, mooi en oprecht is tussen mensen
uiteindelijk het laatste woord zal hebben.
Het enige wat wij moeten doen is, denk ik,
onzelf open stellen voor die hoop van God, telkens weer,
ons niet laten ontmoedigen
door alles wat nog niet goed is in deze wereld.
Dit kind verandert niet in één klap de wereld voor ons,
maar verandert ons voor diezelfde wereld,
het is Gods teken hoe wij kunnen veranderen
in mensen met hoop,
mensen die even de hemel hebben zien opengaan
en weten: die kant moet het op,
met ons mensen en met deze wereld.

- Dus, als ik je goed begrijp, David,
gaat het niet alleen om de geboorte van dit kind,
maar ook om de geboorte van die hoop van God in ons.
- Ja, precies, en net als dat kind moet die hoop ook in ons groeien,
groot worden.
Of dat kind in de stal,
waarvan men zegt dat hij ons iets van God zal laten zien,

iets van de hemel op aarde,
of dat kind van betekenis zal zijn en blijven,
hangt ook af van ons,
of wij de hoop die van Hem uitgaat
in onszelf geboren laten worden en laten groeien.
Ik denk dat de engelen ons daarom
ook midden in de nacht op pad stuurden,
om ons als het ware te zeggen
dat wanneer het donker is om je heen,
die momenten waarop je de minste hoop hebt,
dat God ons telkens weer zijn hoop schenkt.
Waar wij die hoop van God overnemen,
daar is God met ons,
daar is God dichtbij.

In ieder mens die hoop uitstraalt,
is even iets van God te zien.

- David?
- Ja?
- Zou het een vreemd idee zijn
als mensen in ieder geval één keer per jaar
's nachts bij elkaar zouden komen
om de geboorte van Gods hoop te vieren?
- Integendeel, dat zou een prachtig idee zijn.
In die nacht zouden ze dan de hoop
als een geschenk van God mogen ontvangen,
wie ze ook zijn en waar ze ook zijn in hun leven.
- David?
- Ja?
- Ik wil je mooie verhaal niet verstoren,
maarreh...we moeten nodig onze ronde langs de schapen doen.
- Je hebt gelijk, Levi, al dat gepraat over hoop is mooi,
maar we blijven wel herders, natuurlijk.
Nou ja, anders is er vast wel weer een engel geweest
die ondertussen even heeft opgepast.
Kom, we gaan...

Amen

Gedicht: De kleine hoop
(Charles Peguy, 1912)

Het geloof waar ik het meest van hou, zegt God,
is de hoop.
Geloof, dat verwondert me niet.
Ik ben overal zo zichtbaar aanwezig,
in de zon en de maan en de sterren aan de hemel
en in 't gewemel
van de vissen in rivieren,
en in alle dieren,
en in het hart van de mens, zegt God,
dat het diepste is
en het meest in het kind
dat het liefste is
dat ik ooit heb geschapen.
In alles wat boven en onder is
ben ik zo luisterrijk aanwezig,
dat geloven, zegt God, in mijn ogen
geen wonder is.
Ook liefde verwondert me niet, zegt God.
Er is onder de mensen zoveel verdriet,
soms niet te stelpen,
dat je toch vanzelf ziet
hoe ze elkaar moeten helpen.
Ze zouden wel harten van steen
moeten hebben als ze voor een
die tekort heeft het brood
niet uit hun mond zouden sparen.
Nee, liefde, zegt God, dat verwondert me niet.
Maar wat me verwondert, zegt God, is de hoop.
Daar ben ik van ondersteboven.

De mensen zien toch
hoe het er in de wereld vandaag toegaat
en toch geloven ze
dat het morgen allemaal beter zal gaan.
Wat een wonder is er niet voor nodig
dat zij dat kleine hoopje hoop
nooit als overbodig ervaren
maar met voorzichtige gebaren
in hun hand en in hun hart bewaren,
een vlammetje dat keer op keer weer
wankelt en dreigt neer te slaan
maar altijd weer weet op te staan,
en nooit wil doven.
Soms kan ik mijn eigen ogen niet geloven.

Geloof en liefde zijn als vrouwen.
Hoop is een heel klein meisje van niks.
Zij stapt op tussen de twee vrouwen

en iedereen denkt: die vrouwen houden
haar bij de hand, die wijzen de weg.
Maar daarvan heb ik meer verstand, zegt God,
ik zeg: het is dat kleine meisje hoop
dat al wat tussen mensen leeft
en al hun heen en weer geloop
licht en richting geeft.
Want het is dat kleine meisje hoop
- je ziet het zwak zijn, bang zijn, beven,
je denkt soms dat het zo onooglijk is -
het is dat kleine meisje hoop
dat de mensen zien laat, zien soms even,
wat in het leven mogelijk is.
Het geloof, zegt God, waar ik het meest van hou,
de liefde waar ik het meest van hou, is de hoop.
Geloof, dat verwondert me niet.
Liefde, dat is geen wonder.
Maar de hoop, dat is bijna niet te geloven.
Ikzelf zegt God, ik ben ervan ondersteboven.